

Bilag til RR-spørgsmål 044 fra Karsten Skawbo-Jensen

Anders Legarth Schmidt Journalist på Politikens netredaktion

Har lavet undersøgende journalistik med fokus på sundhed og psykiatri. Modtager af Politikens Hørup-pris i 2006 og Kristian Dahls mindelegat i 2009. Blev nomineret til Cavlingprisen i 2007 og 2011. Send tip om historier på mail. Anders.L.Schmidt@pol.dk

Tusindvis af voksne borgere med psykiske sygdomme som angst og depression venter længere end to måneder på at blive behandlet på et offentligt sygehus, til trods for at en række private sygehuse og klinikker har plads til at modtage patienter allerede i morgen.

Det er bindegalt

Thorstein Theilgaard

»Det er bindegalt«, at der ikke er flere patienter, der bliver henvist til behandling i det private, sådan som de har ret til ifølge behandlingsgarantien, mener foreningen Bedre Psykiatri.

»Når patienter med psykiske lidelser kan blive behandlet med det samme, så skal de da ikke vente i uger og måneder, hvor deres sygdom bliver værre. Det er fuldstændigt uacceptabelt og dybt paradoksalt. Jeg har ingen forklaring på, hvorfor patienter på venteliste ikke bliver tilbudt hurtig behandling i det private, men jeg sidder med en fornemmelse af, at systemerne er vigtigere end dem, det handler om: Nemlig de syge«, siger generalsekretær Thorstein Theilgaard.

LÆS ARTIKEL Maria på seks år er afmagret og vil intet spise - men skulle vente 53 dage på at få hjælp

Rigsrevisionen har netop udgivet et notat om, hvor længe voksne danskere venter på psykiatrisk behandling på offentlige sygehuse. Det fremgår, at ventetiden på den første kontakt til det psykiatriske behandlingssystem er steget fra 35 dage i 2010 til 43 dage i 2013.

Hver femte venter længere end to måneder

Samtidig er antallet af patienter, der venter længere end to måneder, steget fra 13 procent i 2010 til 20 procent i 2013. De to måneder er fristen i behandlingsgarantien.

Den negative udvikling er sket, selv om både Sundhedsministeriet og regionerne gennem flere år har forsøgt at få ventetiden afkortet.

Når ventetiden på behandling i det offentlige er længere end to måneder, har voksne sindslidende en lovfæstet ret til at blive henvist til et af de private sygehuse, der har kontrakt om at overtage patienter fra det offentliges venteliste under det udvidede frie sygehusvalg.

JURA

Behandlingsret i psykiatrien

- Behandlingsretten betyder, at voksne patienter, der på baggrund af en henvisning fra en praktiserende læge eller en speciallæge vurderes at have behov for hospitalsbehandling, har ret til behandling inden to måneder efter, at henvisningen er modtaget på det psykiatriske behandlingssted.
- Hvis behandlingen ikke kan tilbydes inden for tidsfristen, har patienten ret til at blive behandlet på et privat behandlingssted. Det private behandlingssted skal være godkendt af Sundhedsstyrelsen, og Danske Regioner skal have indgået en aftale med stedet om den nødvendige behandling. Behandlingen på det private behandlingssted er i så fald gratis for patienten.
- Viderehenvisningen fra det offentlige til det private behandlingssted foretages af det offentlige behandlingssted.

Kilde: Region Hovedstadens Psykiatri

Syv private sygehuse og klinikker er godkendt til at behandle voksne med lidelser som angst, depression, personlighedsforstyrrelser, anoreksi, ADHD og bipolar lidelse. De er blevet godkendt til at behandle på det offentlige regning, fordi de har den nødvendige ekspertise til at behandle patienterne. Patienter med psykoser og skizofreni behandles derimod altid i det offentlige på grund af sygdommens akutte karakter.

I de første *tre kvartaler* af 2013 blev omkring 45.000 voksne henvist til psykiatrisk behandling.

Politiken har talt med alle syv godkendte private psykiatriske klinikker og sygehuse. Tilsammen fik de henvist omkring 250 voksne patienter fra det offentlige i *hele* 2013. Det er altså kun en brøkdel af patienterne, der trods ventelisterne og søger behandling i det private, til trods for at ventetiden de fleste steder er meget kort.

LÆS ARTIKEL Psykisk syge kriminelle venter i månedsvis bag tremmer på at få behandling

Fem af de godkendte private psykiatriske klinikker og hospitaler oplyser, at de kan overtage patienter fra de offentlige ventelister i morgen eller i løbet af ganske få dage, i stedet for at de pågældende patienter skal vente længere end to måneder på at blive behandlet for deres sindslidelse på et offentligt hospital.

»Vi kan tage nye patienter i morgen. Jeg forstår ikke, hvorfor vi ikke får henvist flere«, siger Camilla Stokholm Bjørkmann, der er direktør hos Sirculus, Klinik for Psykiatri og Sundhed, der ligger i Roskilde.

Privathospital fik to patienter henvist

Sirculus er dog et af de private sygehuse, der får flest patienter henvist til psykiatrisk behandling. 70 personer var i behandling hos Sirculus på det offentlige regning sidste år.

Andre som Skovhus Privathospital, Kildehøj Privathospital og Forvandlingshuset fik meget få patienter, henholdsvis 9, 5 og 2. Hospitalet Frederiksberg Centret fik 20, mens Heimdal Privathospital, der er specialister i at behandle børn, også kun fik ganske få voksne patienter henvist.

Vi kan tage nye patienter i morgen

Camilla Stokholm Bjørkmann

Undtagelsen er Ulrichsens Klinik, der ligger lige ved Nørreport Station i København. Her er der en markant stigning i antallet af henvisninger fra det offentlige fra 31 i 2012 til sidste år 120 patienter med lidelser som depression, angst og personlighedsforstyrrelser. Dermed tog Ulrichsens Klinik sig af omkring halvdelen af alle de voksne patienter, der blev henvist til privat psykiatrisk behandling sidste år.

»Vi kan faktisk ikke tage nye patienter ind lige nu«, siger klinikejer og speciallæge Jakob Ulrichsen.

LÆS REPORTAGE En dag på den lukkede afdeling: Uden medicin er Sanne selvmordstruet

Men flere af de øvrige private klinikker og hospitaler har en mistanke om, at de offentlige sygehuse bevidst undlader at henvise videre: I stedet får patienterne inden for fristen på to måneder tilbudt en første samtale med en psykolog, fysioterapeut eller en sygeplejerske. Herefter kan der gå flere uger, før behandlingen hos en psykiater går i gang, men så forbliver patienten i det offentlige.

Sindslidende orker ikke besværet

Den mistanke har Brancheforeningen af Privathospitaler og Klinikker også hørt om, dog uden at kunne fremlægge dokumentation for, at offentlige sygehuse bevidst omgår hensigten med behandlingsgarantien.

Chefkonsulent i foreningen Hanne Jensen nævner dog andre forklaringer på, at så få patienter bliver henvist fra de lange offentlige ventelister.

»Behandlingsretten fungerer på den måde, at patienten selv aktivt skal vælge at blive henvist videre. De fleste regioner sender et brev ud til patienten med en dato, hvor vedkommende kan møde på et offentligt sygehus. Såfremt ventetiden er længere end to måneder, bliver der vedlagt et bilag, der beskriver patientens ret til at blive henvist til privat behandling«, siger Hanne Jensen og fortsætter:

»Der er mange patienter, der slet ikke har overskud til at navigere i det system. De gælder særligt psykiatriske patienter, hvor mange har det dårligt og intet overskud har. De får et brev, ser datoen og hvor de skal møde op, og så gør de ikke mere. Det, tror jeg, er forklaringen på, at så få henvises til hurtigere behandling i det private. Det kræver en aktiv handling fra patientens side, og det orker de fleste ikke«.

LÆS INTERVIEW Sundhedsminister: Psykisk syge bliver dobbelt ramt

Jeg har ingen forklaring på, hvorfor så få bliver henvist til det private

Bent Hansen

Den offentlige psykiatri bliver drevet af de fem regioner, der er samlet under Danske Regioner, hvor Bent Hansen (S) er formand. »Jeg har ingen forklaring på, hvorfor så få bliver henvist til det private«, siger han.

»Ventelisterne i det offentlige stiger, fordi flere patienter har brug for behandling. Desuden er der mangel på speciallæger i psykiatri. Selvfølgelig skal patienterne have tilbud om at blive henvist til det private, hvis ventetiden er for lang. Jeg har ikke nogen oplysninger om, at det ikke sker, og hver enkelt region bør kigge på, om systemet fungerer efter hensigten«, siger Bent Hansen.

Ventetiden vil tidligst falde om to år

Det fremgår af Rigsrevisionens rapport, at Sundhedsministeriet forventer, at ventetiden tidligst vil falde om to år - i løbet af 2016, i takt med at patienternes rettigheder bliver skærpet, så både undersøgelser og behandling skal ske inden for to tidsfrister på hver 30 dage.

Men regionerne - der skal udføre opgaven - har i Rigsrevisionens notat intet bud på, hvornår patienterne vil opleve kortere ventetid.

I Bedre Psykiatri kalder generalsekretær Thorstein Theilgaard de udsagn for en »falliterklæring«. Han opfordrer regionerne til at sætte sig sammen med regeringen og finde løsninger og penge, så ventetiden kan komme i bund med det samme.

»Vi lader syge mennesker i stikken, og de risikerer at blive mere syge, mens de er parkeret på en venteliste. Der er i hvert tilfælde ingen, der bliver raskere af at stå på venteliste. Det giver en ekstra belastning for de pårørende, og samtidig er det bragende dyrt for samfundet«, siger Thorstein Theilgaard.